

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра обліку і фінансів

БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**Методичні рекомендації до практичних занять та
самостійної роботи студентів**

для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
денної та заочної форми навчання
рівень освіти (магістр)

Харків – 2024 рік

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Банківський менеджмент» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання рівень освіти (магістр) / уклад. О. В. Насібова. – Х. : НТУ «ХП», 2024. – 31 с.

Укладач: О. В. Насібова

Рецензент: Є. М. Строков

Кафедра обліку і фінансів

БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Курс "Банківський менеджмент" розвиває знання та навички, необхідні для ефективного управління банківською діяльністю. В ході навчання студенти дізнаються як організувати процес управління фінансовою діяльністю банку, обирати оптимальний варіант формування ресурсної бази банку, застосовувати методи інтегрального управління активами і пасивами банку, визначати доцільність та ефективність застосування сучасних фінансових технологій та інструментів у сфері банківської справи, обґрунтовувати прийняття раціональних управлінських рішень щодо пошуку можливостей функціонування та розвитку банку, виявляти та забезпечувати нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх фінансових загроз діяльності банківських установ.

Мета і цілі дисципліни «Міжнародний банківський бізнес»:

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками в сфері управління фінансовими потоками, активами та пасивами, прибутковістю та ризиками банку.

Компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів

господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні

Результати навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

Теми практичних занять:

Тема 1. Теоретичні основи банківського менеджменту

Тема 2. Організація банківської діяльності

Тема 3. Система планування банківської діяльності

Тема 4. Управління власним капіталом банку

Тема 5. Управління пасивами банку

Тема 6. Управління активами та позабалансовою діяльністю банку

Тема 7. Управління ліквідністю банку

Тема 8. Управління банківськими ризиками

Тема 1. Теоретичні основи банківського менеджменту

План:

1. Сутність банківського менеджменту.
2. Напрями діяльності банківського менеджменту.
3. Функції менеджменту банківської установи.
4. Інструментарій банківського менеджменту.
5. Правові основи банківського менеджменту.

Задача:

Розрахувати прибутковість банківських активів (ROA), якщо:

- розмір чистого прибутку банку становить 250 млн грн
- величина активів банку - 1050 млн грн.

Тести:

1. Менеджмент – це:
 - а) раціональне використання грошових, матеріальних, трудових ресурсів;
 - б) система влади та організації;
 - в) самостійний вид професійної діяльності;
 - г) чинники виробництва.
2. Предметом фінансового менеджменту в банку є:
 - а) формування капіталу;
 - б) комплекс функціональних підрозділів;
 - в) фінанси банку;
 - г) персонал банку.
3. Головною метою банківського менеджменту є:
 - а) дотримання певних принципів;
 - б) задоволення потреб ринку в банківських послугах;
 - в) досягнення високих кінцевих результатів за відносного зниження витрат;

г) формування раціональної організаційної структури банку.

4. Механізм банківського менеджменту складається з таких ланок:

а) внутрішньобанківське управління, управління операціями, управління персоналом;

б) управління науково-дослідною роботою, управління організаційною структурою;

в) розробка і проведення кадрової політики, управління персоналом і взаємовідносинами у колективі.

5. Результатом процесу планування є:

а) точний і чіткий опис шляхів вирішення поставлених завдань;

б) визначення проблемних зон, як реальних, так і потенційних;

в) створення плану як документа;

г) повна характеристика банківської установи.

6. Вплив на об'єкт управління для усунення відхилень від планів, установлених

норм та нормативів – це:

а) фінансове планування;

б) фінансове регулювання;

в) фінансовий аналіз;

г) фінансовий контроль.

7. Виокремлюють такі види планування:

а) стратегічне, перспективне, бюджетне;

б) тактичне, стратегічне, фінансове;

в) тактичне, поточне та розробка бюджетів.

8. Аналіз, що здійснюється з метою вивчення всіх аспектів фінансової діяльності та всіх характеристик фінансового стану банку, – це:

а) внутрішній фінансовий аналіз;

б) повний фінансовий аналіз;

в) поточний фінансовий аналіз.

9. Результати попереднього аналізу використовуються:

- а) у процесі фінансового регулювання;
- б) у процесі фінансового контролю;
- в) у процесі фінансового планування.

10. Банківський менеджмент складається з двох основних блоків:

- а) фінансовий менеджмент та менеджмент персоналу (організаційний менеджмент);
- б) управлінський та операційний менеджмент;
- в) стратегічний і тактичний менеджмент;
- г) антикризовий та організаційний менеджмент.

Завдання для самостійної роботи:

1. Етапи розвитку банківського менеджменту.
2. Особливості банківського менеджменту у комерційних банках Західної Європи та США.

Тема 2. Організація банківської діяльності

План:

1. Сутність і зміст організації банківської діяльності.
2. Принципи організаційного процесу у банку.
3. Типи систем управління банком.
4. Види організаційних структур банківських установ.

Задача:

У підприємства відкрито в різних банках два розрахункових рахунка: середньомісячний залишок коштів на розрахунковому рахунку в банку А становить 245 тис грн. при ставці нарахування на залишки коштів 3% річних, середньомісячний залишок коштів на рахунку в банку Б – 52 тис грн. при ставці 0,5% кварталних. Крім того, підприємство розмістило депозит терміном на 1 місяць в сумі 700 тис грн. під 18% річних.

Визначте достатність суми нарахованих відсотків за всіма рахунками протягом місяця для погашення відсотків за кредитом в розмірі 1600 тис грн., отриманим підприємством на 15 діб під 23% річних.

Тести:

1. Яка фінансова установа може називатися банком:
 - а) фінансовий посередник, який здійснює кредитування економічних суб'єктів;
 - б) фінансова установа, яка виконує посередницькі функції на грошовому ринку;
 - в) фінансова установа, яка мобілізує кошти економічних суб'єктів;
 - г) юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків.
3. Банк має право здійснювати банківську діяльність за умови отримання:
 - а) банківської ліцензії;
 - б) свідоцтва про реєстрацію;
 - в) письмового дозволу НБУ;
 - г) ліцензії на виконання окремих операцій.
4. Банк, у якому частка іноземного капіталу перевищує 10 %, вважається:
 - а) філією іноземного банку;
 - б) представництвом іноземного банку;
 - в) дочірнім банком;
 - г) банком з іноземним капіталом.
5. Який вид побудови організаційної структури банку ґрунтується на організації продажів, направлених на певну категорію клієнтів:
 - а) дивізіональна;
 - б) функціональна;
 - в) матрична;
 - г) споживча.

6. До органів контролю банку відносяться:

- а) загальні збори учасників та ревізійна комісія;
- б) спостережна рада та внутрішній аудит банку;
- в) внутрішній аудит банку та ревізійна комісія;
- г) наглядова рада та правління банку.

7. До органів управління банку відносяться:

- а) загальні збори учасників, спостережна рада та правління банку;
- б) спостережна рада, внутрішній аудит та правління банку;
- в) загальні збори учасників та ревізійна комісія;
- г) правління банку та внутрішній аудит банку.

8. Визначення основних напрямів діяльності банку належить до компетенції:

- а) спостережної ради банку;
- б) правління банку;
- в) комітету з управління активами та пасивами;
- г) загальних зборів акціонерів.

9. Які з операцій банків вважаються базовими:

- а) операції з іноземною валютою;
- б) надання інформаційних послуг;
- в) купівля цінних паперів;
- г) залучення депозитів.

10. До видів дистанційного банківського обслуговування належать:

- а) Інтернет-банкінг;
- б) мобільний банкінг;
- в) QR-банкінг;
- г) усі відповіді вірні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Типова структура універсального банку.
2. Органи управління банку та їх повноваження.

Тема 3. Система планування банківської діяльності

План:

1. Сутність та види планування банківської діяльності.
2. Стратегічне планування.
3. Тактичне планування.
4. Фінансове планування і бюджетування

Задача:

Визначте дохід банку по угоді банківського лізингу, якщо ставка за лізинговим кредитом становить 24% річних, угода укладена терміном на чотири роки, обсяг угоди 40 тис.грн., ставка комісійної лізингової винагороди 1,5% від обсягу угоди.

Тести:

1. Управлінський процес підтримки відповідності між цілями банку і наявними в нього ресурсами в умовах постійної зміни ринку і правил державного регулювання – це:
 - 1) тактичний менеджмент банку;
 - 2) економічна діяльність банку;
 - 3) мета діяльності банку;
 - 4) стратегічний менеджмент банку;
 - 5) діагностика банку.
2. Ситуаційний аналіз – це:
 - 1) діагностика нинішнього становища банку;
 - 2) аналіз діяльності банку у попередньому році;
 - 3) аналіз діяльності банку за умов надзвичайних ситуацій;
 - 4) аналіз діяльності банку при виявленні певних порушень;
 - 5) немає правильної відповіді.
3. Стратегічний план дій повинен містити:
 - 1) завдання, розписані за підрозділами і виконавцями;
 - 2) терміни виконання завдань;

- 3) кількісні контрольні показники;
 - 4) етапи контролю;
 - 5) всі відповіді правильні.
4. Вкажіть, для кожного стратегічного завдання вказується:
- 1) назва;
 - 2) ціль;
 - 3) послідовність заходів, необхідних для реалізації цілей;
 - 4) відповідальна посадова особа;
 - 5) всі відповіді правильні.
5. Зазначте, оперативні завдання повинні переоцінюватися з погляду їх реальності й актуальності:
- 1) не менше одного разу в квартал;
 - 2) не менше двох разів в квартал;
 - 3) не частіше одного разу на рік;
 - 4) два рази на рік;
 - 5) за бажанням керівництва.
6. Вкажіть, контроль виконання стратегічного плану здійснюється:
- 1) топ-менеджером банку;
 - 2) групою стратегічного планування;
 - 3) координатором стратегічного планування;
 - 4) адміністративним управлінням і співробітниками, відповідальними за виконання заходів;
 - 5) всі відповіді правильні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Стратегічне планування у банку.
2. SWOT - аналіз у банку.
3. Групи персоналу банку.
4. Мотивація персоналу банку.

Тема 4. Управління власним капіталом банку

План:

1. Суть, функції, види та призначення власного капіталу банків.
2. Способи оцінювання вартості власного капіталу банку.
3. Визначення адекватності власних коштів банку.
4. Методи управління власним капіталом банку

Задача:

Визначити обсяг регулятивного капіталу, якщо:

- норматив адекватності діючого банку (Н2) становить 10%;
- сумарні активи і позабалансові зобов'язання, зважені за ступенем кредитного ризику становлять 462 млн грн.

Тести:

1. Які складові з наведеного переліку формують ресурси банку:
 - а) кошти суб'єктів господарської діяльності;
 - б) кредити, надані іншим банкам та НБУ;
 - в) цінні папери власного боргу;
 - г) резервний фонд;
 - д) вкладення капіталу в дочірні компанії;
 - ж) вклади фізичних осіб?
2. Власний капітал – це:
 - а) чужі гроші, тимчасово надані їх власниками в розпорядження банку;
 - б) кошти, що належать засновникам і акціонерам;
 - в) зобов'язання банку перед вкладниками, які надали свої вільні кошти для зберігання на певних умовах.
3. Функції капіталу банку:
 - а) захисна, оперативна, регулююча;
 - б) капіталоутворююча, трансформаційна, оперативна, регулювальна;

- в) трансформаційна, регулювальна, емісійна;
- г) капіталоутворююча, захисна, оперативна, емісійна.

4. Регулятивний капітал банку визначається як сума:

- а) основного та додаткового капіталу;
- б) основного капіталу та резервів на покриття збитків за кредитами;
- в) основного та додаткового капіталу за мінусом відрахувань.

5. За Базельською угодою банківський капітал поділяється на:

- а) основний та додатковий (другого і третього рівня);
- б) основний та резервний;
- в) основний та додатковий (першого та другого рівня);
- г) основний та субординований;
- д) основний та додатковий (другого рівня).

6. Метод визначення розміру капіталу, за яким можливо віднесення до його складу компонентів, що завищують його розмір, – це:

- а) оцінка капіталу за ринковою вартістю;
- б) балансова вартість капіталу банку;
- в) регулятивна вартість капіталу банку.

7. При визначенні достатності капіталу може бути використано метод, який полягає у встановленні нормативу співвідношення власних та залучених коштів банку. Цей метод має назву:

- а) експертних оцінок;
- б) порівняльного аналізу показників;
- в) левериджу.

8. Сутність методу обчислення розміру регулятивного капіталу полягає в обчисленні розміру капіталу:

- а) за правилами, які встановлені регулюючими інстанціями;
- б) як різниці між активами та зобов'язаннями, виходячи з їх балансової вартості;
- в) як різниці між активами та зобов'язаннями, виходячи з їх ринкової вартості.

9. До складу балансового капіталу банку входять:

- а) статутний капітал, резервний капітал, інші фонди, емісійні різниці, результати переоцінки основних засобів, результати поточного року, нерозподілений прибуток;
- б) статутний капітал, резервний капітал, інші фонди, резерви під усі види активних операцій, емісійні різниці, результати переоцінки основних засобів, результати поточного року, нерозподілений прибуток;
- в) статутний капітал, резервний капітал, субординований борг, резерви під усі види активних операцій, емісійні різниці, результати переоцінки основних засобів, результати поточного року, нерозподілений прибуток;
- г) статутний капітал, емісійні різниці, незареєстрований статутний капітал, резервні та інші фонди банку, резерви переоцінки, інший додатковий капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

10. Головна мета процесу управління банківським капіталом полягає у:

- а) підтриманні оптимальної структури капіталу для забезпечення достатньої прибутковості капіталу банку;
- б) визначенні достатності обсягів активних операцій банку;
- в) залученні та утриманні достатнього обсягу капіталу для розширення діяльності та створення захисту від ризиків

Завдання для самостійної роботи:

1. Капітал банку та методи його оцінки.
2. Методи визначення достатності капіталу банку.
3. Методи управління власним капіталом банку.

Тема 5. Управління пасивами банку

План:

1. Склад і структура пасивів банку.
2. Суть управління банківськими пасивами.
3. Політика банку щодо мобілізації ресурсів на фінансових ринках.
4. Організація управління зобов'язаннями банку

Задача:

Визначити прибутковість акціонерного капіталу (ROE), якщо:

- доходи становлять 510 млн грошових одиниць;
- операційні витрати становлять 120 млн грошових одиниць;
- податків сплачено у сумі 170 млн грошових одиниць;
- активи становлять 400 млн грошових одиниць;
- акціонерний капітал становить 600 млн грошових одиниць.

Тести:

1. Які складові з наведеного переліку формують ресурси банку:
 - а) кредити, надані клієнтам;
 - б) кредити, надані іншим банкам та НБУ;
 - в) цінні папери власного боргу;
 - г) вкладення капіталу в дочірні компанії.
2. Зобов'язання комерційного банку – це:
 - а) вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у майбутньому;
 - б) вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її не платити фіксовану суму коштів у майбутньому;
 - в) вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму відсотків у майбутньому;
 - г) немає вірної відповіді.

3. Депозитні операції – це:

- а) вільні відносини щодо передачі коштів клієнта у тимчасове користування банку за визначених умов;
- б) економічні відносини щодо передачі коштів клієнта у постійне користування банку за визначених умов;
- в) економічні відносини щодо передачі коштів клієнта у тимчасове користування банку без будь-яких умов;
- г) немає вірної відповіді.

4. За строком користування коштами клієнтів банку депозити поділяють на:

- а) ощадні та на вимогу;
- б) поточні та строкові;
- в) довгострокові та короткострокові;
- г) стержневі та летючі.

5. За критерієм можливості їх втрати зобов'язання поділяють на:

- а) ощадні та на вимогу;
- б) поточні та строкові;
- в) стабільні кошти, ненадійні кошти та зобов'язання за «гарячими грошима»;
- г) стержневі та летючі.

6. До недепозитних операцій відносяться:

- а) міжбанківські кредити, випуск власних боргових зобов'язань;
- б) дисконтування векселів, одержання позик у центральному банку;
- в) згода на продаж цінних паперів зі зворотним викупом;
- г) всі відповіді вірні.

7. Ознаки залучених ресурсів:

- а) відсутність гарантованого строку знаходження коштів в банку, мінімальні проценти за користування;
- б) гарантований строк знаходження коштів в банку, мінімальні проценти за користування;
- в) відсутність гарантованого строку знаходження коштів в банку,

максимальні проценти за користування;

г) визначений термін, протягом якого банк має можливість користуватися ними.

8. Аналіз зобов'язань банку дозволяє визначити:

а) на який строк та в якій формі залучається основна маса коштів;

б) з яких секторів економіки залучається основна маса коштів;

в) з яких секторів економіки, на який строк та в якій формі залучається основна маса коштів;

г) немає вірної відповіді.

9. Коефіцієнти, що використовуються при аналізі стабільності ресурсної бази банку:

а) коефіцієнт трансформації залишків на рахунках у строкові депозити;

б) середній термін збереження грошових коштів на рахунках;

в) показник рівня осідання коштів у вкладах;

г) коефіцієнт трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові інвестиції; д) всі відповіді вірні.

10. Метою банківського менеджменту у сфері управління зобов'язаннями банку є:

а) залучення потрібного обсягу коштів за найвищою ціною для фінансування активних операцій банку у запланованому ним обсязі;

б) встановленні граничних розмірів депозитної бази, її місця в ресурсному потенціалі банку та засобах реалізації стратегічних цілей банку;

в) залучення потрібного обсягу коштів за найменшою ціною для фінансування активних операцій банку у запланованому ним обсязі;

г) формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті

ринку і забезпечення стійкості та надійності ресурсної бази.

Завдання для самостійної роботи:

1. Методи управління залученими коштами.
2. Методи управління запозиченими коштами.
3. Стратегії управління пасивами комерційного банку.

Тема 6. Управління активами та позабалансовою діяльністю банку

План:

1. Склад та структура активів банку.
2. Система управління активами банку.
3. Управління кредитним портфелем банку.
4. Кредитна політика банку.
5. Ціноутворення банківських кредитів.
6. Управління портфелем цінних паперів банку.
7. Управління позабалансовою діяльністю банку.

Задача:

Банківська установа встановила такий курс долара США: купівля — 36,05 грн, продаж — 36,30 грн. Скільки гривень можна одержати клієнту банківської установи за 600 доларів 50 центів?

Розрахувати прибуток (збиток) клієнта банківської установи.

Тести:

1. Мета управління активами і пасивами банку – це:
 - а) підтримка платоспроможності банку, тобто здатності надавати готівку для запланованих та випадкових потреб і виконувати зобов'язання в разі їх виникнення;
 - б) запобігання несанкціонованим ризикам, які можуть завдати збитків, зокрема процентного, валютного, кредитного, тощо;
 - в) забезпечення рівня доходів від активних та пасивних операцій,

достатнього для покриття витрат по депозитах (боргах) і досягнення необхідного рівня прибутковості акціонерного капіталу.

2. Метод оцінювання потреби в ліквідних коштах, який полягає у зіставленні загальної потреби в ліквідних коштах з наявними джерелами їх надходження, які перебувають у розпорядженні банку, має назву:

- а) метод фондового пулу;
- б) метод структурування фондів;
- в) метод показників ліквідності.

3. При використанні методу конверсії коштів необхідно:

- а) розподілити всі ресурси за джерелами формування залежно від оборотності за рахунками;
- б) за кожним із джерел не встановлюють вимоги збереження фіксованої частки ресурсів у ліквідній формі;
- в) об'єднати кошти з кожного джерела на фінансування відповідних активів.

4. Збалансована стратегія управління активами і пасивами реалізується на практиці застосуванням спеціальних підходів, таких як:

- а) леверидж;
- б) концентрація;
- в) метод управління розривом.

5. При використанні методу загального фонду необхідно:

- а) розподілити всі ресурси за джерелами формування залежно від оборотності за рахунками;
- б) за кожним із джерел не встановлюють вимоги збереження фіксованої частки ресурсів у ліквідній формі;
- в) об'єднати кошти з кожного джерела на фінансування відповідних активів.

6. Метод визначення потреби банку в ліквідних коштах, за яким оцінюється різниця між залученням та використанням коштів у плановому періоді – це:

- а) метод джерел та використання коштів;
- б) метод структури коштів;

в) метод показників ліквідності;

г) метод розподілу коштів.

7. Незбалансоване за строками управління активами і пасивами обов'язкове супроводжується:

а) зростанням ризиків;

б) зростанням доходів;

в) зниженням ризиків і зростанням доходів;

г) усе залежить від кон'юнктури ринку.

8. Стратегія збалансованого управління активами і пасивами полягає в тому, що:

а) у банку реструктуризують пасиви в напрямку мінімізації витрат за залученими коштами, що дає можливість збільшити прибуток і капітал;

б) банки розглядають свої портфелі активів і пасивів як єдине ціле, визначаючи роль сукупного портфеля в одержанні високого прибутку за прийняттого рівня ризику;

20

в) прибуток банку максимізується за рахунок управління розміщенням коштів.

9. Управління активами і пасивами банку на основі розриву між чутливими до зміни відсоткових ставок активів і чутливими до зміни відсоткових ставок пасивів – це:

а) ГЕП-менеджмент;

б) дюрація;

в) резервування;

г) спред.

Завдання для самостійної роботи:

1. Кредитні операції в структурі банківських активів та управління ними.

2. Інвестиційні операції банків та управління ними.

3. Стратегії управління активами комерційного банку.

Тема 7. Управління ліквідністю банку

План:

1. Поняття банківської ліквідності.
2. Функції і принципи управління банківською ліквідністю.
3. Теорії управління банківською ліквідністю.
4. Фактори впливу на ліквідність банку.
5. Стратегії управління банківською ліквідністю.
6. Методи управління ліквідністю банку.
7. Методи оцінювання потреби банку в ліквідних коштах.
8. Управління ліквідністю позицією банку через управління обов'язковими резервами

Задача:

Клієнт звертається в банк 26.11 з пропозицією про угоду FRA по депозиту в сумі 500 000 доларів США на період 60 днів, починаючи з 26.12.

26.11. ставка по доларах США складала: LIBOR (30 днів) – 6,0 % , LIBOR (90 днів) – 6,09 %. Визначити форвардну ставку. Розрахунок зробити за системою: база – 360 днів, у кожному місяці 30 днів.

Тести:

1. Ліквідність банку визначається як:
 - а) достатній обсяг власних оборотних коштів банку;
 - б) здатність банку своєчасно задовольняти кредитні заявки клієнтів;
 - в) здатність банку в будь-який момент виконувати свої грошові зобов'язання;
 - г) здатність банку залучати грошові ресурси в будь-який час за будь-якою ціною.
2. Ліквідність активів банку визначається:
 - а) здатністю перетворюватися в грошову форму за будь-якою вартістю;

- б) здатністю перетворюватися в грошову форму без втрати вартості;
- в) швидкістю перетворення активів у грошову форму;
- г) швидким перетворенням у грошову форму без втрати вартості.

3. До високоліквідних активів банку належать:

- а) залишки в касі, на кореспондентських рахунках у НБУ, на кореспондентських рахунках в інших банках, високоліквідні цінні папери, кредити, надані надійним позичальникам;
- б) робочі активи банку з терміном погашення до одного місяця;
- в) залишки в касі, на кореспондентських рахунках в НБУ, на кореспондентських рахунках в інших банках, високоліквідні цінні папери;
- г) залишки в касі, на кореспондентських рахунках у НБУ, на кореспондентських рахунках в інших банках, цінні папери, кредити з терміном погашення до одного місяця.

4. Платоспроможність банку – це його здатність:

- а) відповідати за своїми зобов'язаннями в певні строки та в повному обсязі;
- б) перетворювати свої активи в грошову форму;
- в) збалансовано управляти своїми активами і пасивами;
- г) у будь-який час залучити кошти на ринку за цінами, не вищими за ринкові.

5. Мета управління ліквідністю банку полягає в:

- а) максимізації величини ліквідних активів;
- б) мінімізації величини ліквідних активів;
- в) підтриманні ліквідності банку на передбаченому законом рівні;
- г) мета залежить від загальної стратегії управління фінансами банку.

6. Норматив короткострокової ліквідності Н6 – це відношення:

- а) високоліквідних активів до зобов'язань банку;
- б) ліквідних активів до короткострокових зобов'язань;
- в) ліквідних активів з початковим строком погашення до 1 року до короткострокових зобов'язань з початковим строком

погашення до 1 року;

г) ліквідних активів із початковим строком погашення до 3-х місяців до короткострокових зобов'язань із початковим строком погашення до 3-х місяців.

7. Управління ліквідністю полягає в:

а) управлінні ліквідними коштами, а також управлінні графіками погашення позик;

б) управлінні довгостроковими вкладками та позиками;

в) управлінні середньозваженим терміном погашення зобов'язань;

г) урівноваженні ризику ліквідності.

8. До системи управління ризиком ліквідності належать такі складові:

а) політика і положення з управління ліквідністю і з управління активами зобов'язаннями;

б) адекватні та ефективні процедури і засоби контролю управління ризиком ліквідності;

в) немає правильного варіанта відповіді;

г) відповіді а) та б) правильні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Управління ліквідністю банку.

2. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах..

Тема 8. Управління банківськими ризиками

План:

1. Сутність, класифікація та методи оцінювання ризиків у банківській діяльності.

2. Організація управління банківськими ризиками.

3. Система ризик-менеджменту в банку.

4. Система управління кредитним ризиком у банківських установах.
5. Мінімізація ринкових ризиків у банківській діяльності. Методи управління ризиком незбалансованої ліквідності банку

Задача:

Діяльність комерційного банку за 1 півріччя 2022 р. характеризується такими показниками, млн. грн.:

- Кошти суб'єктів господарювання – 15 640,0;
- Вклади фізичних осіб – 14 350,9;
- Міжбанківські кредити і депозити – 4 948,3;
- Кредити, надані суб'єктам господарювання – 30 748,5;
- Кредити, надані іншим банкам – 4 355,8;
- Кошти бюджету та позабюджетних фондів – 2 180,1;
- Кошти від НБУ – 963,0;
- Субординований борг – 705,3;
- Кредити, надані фізичних особам – 965,8;
- Вкладення в цінні папери – 2 952,4;

Згрупувати показники банківської діяльності на показники, які характеризують: пасивні операції банків, активні операції банків.
Проаналізувати структуру активів і пасивів системи банків України.

Тести:

1. Ефективне управління банківськими ризиками передбачає:
 - а) повне уникнення ризиків;
 - б) оцінювання величини ризику;
 - в) застосування методів зниження ризиків;
 - г) указане в пунктах б), в).
2. До методів управління кредитними ризиками належить:
 - а) створення резерву для відшкодування можливих втрат дебіторської

заборгованості;

б) створення резервного фонду;

в) створення резерву для відшкодування можливих втрат кредитними операціями;

г) створення резерву на покриття втрат від операцій з цінними паперами.

3. Який з фінансових ризиків завжди присутній в першій десятці ризиків банківської діяльності згідно рейтингу CSFI та PwC?

а) кредитний ризик;

б) ризик ліквідності;

в) ризик кредитних спредів;

г) валютний ризик.

4. Ризик кредитних спредів – це ризик:

а) перевищення депозитних ставок над кредитними;

б) зниження фондових індексів;

в) перегляду процентних ставок;

г) зростання депозитних ставок.

5. Що таке портфельний кредитний ризик:

а) ризик неповернення найвагомішого кредиту в портфелі;

б) найменший із кредитних ризиків, характерних для угод у портфелі;

в) середньозважена величина ризиків щодо всіх угод кредитного портфеля, де показниками є частки сум угод у загальній сумі кредитного портфеля;

г) сума всіх ризиків щодо угод у портфелі?

6. До чинників, які збільшують ризик кредитного портфеля банку, належать:

а) надмірна концентрація кредитів в одному із секторів економіки та недосконала структура портфеля, якщо його сформовано лише з урахуванням потреб клієнтів, а не самого банку;

б) надмірна диверсифікація, що призводить до погіршення якості управління та валютний ризик кредитного портфеля;

в) недостатня кваліфікація персоналу банку;

г) всі відповіді правильні.

7. Який показник характеризує міру (ступінь) кредитного ризику:

- а) ймовірність того, що позичальник буде оголошений банкрутом;
- б) ймовірність того, що позичальник може не виконати своїх зобов'язань перед банком;
- в) ймовірність того, що позичальник не надасть належне забезпечення кредиту;
- г) ймовірність того, що банк занадто схвально оцінить кредитоспроможність позичальника?

8. Відсотковий ризик – це:

- а) один із видів фінансових та інвестиційних ризиків, для якого характерне виникнення фінансових втрат, пов'язаних із зміною середньої ставки відсотка;
- б) загроза втрат, пов'язаних зі зміною курсів іноземних валют під час здійснення угод з їх купівлі-продажу;
- в) ймовірність економічних втрат у результаті зростання відсоткової ставки;
- г) ймовірність економічних втрат у результаті зниження відсоткової ставки.

9. Валютний ризик – це:

- а) загроза втрат, пов'язаних зі зміною курсів іноземних валют під час здійснення угод з їх купівлі-продажу;
- б) загроза втрат пов'язаних із вибором неправильної валютної позиції банком;
- в) загроза втрат при девальвації національної валюти;
- г) усі варіанти відповідей правильні.

10. Лімітування ризику має на меті:

- а) дотримання максимальної частки високоліквідних акти вів у складі майна підприємства;
- б) встановлення граничного рівня позикових коштів у господарському обороті;
- в) вибір декількох банків для розміщення депозитних вкладів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Управління ризиком зміни відсоткових ставок.
2. Основні положення ГЕП-менеджменту.
3. Методи хеджування ризиків.

Кейси для опрацювання

1. Порівняти можливості автоматизованих банківських систем: АБС БАРС <https://www.unity-bars.com/> , АБС Б2 <http://cs ltd.com.ua/> та АБС «Скрудж» <http://lime-systems.com/> . Визначити відмінні особливості.
2. Проаналізувати основні фінансові показники діяльності, визначити переваги необанку Монобанк від традиційних банків: з іноземним капіталом Райффайзен Банку та державного Приватбанку.
3. Ознайомитися із практикою використання чат-ботів на прикладі Ощадбанку https://www.youtube.com/watch?v=2FHFfXoYIL8&ab_channel=Oschadbank.tv , Райффайзен Банку та Приватбанку <https://raiffeisen.ua/biznesu/onlajn-servisy/cchat-bot> <https://privatbank.ua/udalenniy-banking/chat-boty> . Обговорити переваги та недоліки використання сучасного сервісу банками.
4. Open-банкінг: особливості застосування на практиці ід Wallet Pro: https://www.youtube.com/watch?v=kvOAVkX2QBM&ab_channel=WalletPro Обговорення переваг застосування.

Література та навчальні матеріали:

Основна література

- 1 Зянько В. В., Спіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 170 с.
- 2 Левицький В. В. Банківський менеджмент : конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 102 с.

3 Мельник Л.В., Мельник Л.М. Банківський менеджмент: конспект лекцій. Рівне : НУВГП, 2020. 47 с.

4 Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

5 Фатюха В.В. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 154 с.

Додаткова література

1 Довгань Ж. М. Менеджмент у банку : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с.

2 Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.

3. Стратегія розвитку фінансового сектору України. Київ: Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України, URL: https://ank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=7

4 Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.

5 Банківська система: підручник ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.